

ש'שכנת פרהדרין היתה בקודש, והואיל וכך דינו של הכהן לפרוש שבעת ימים, אין איסור ישיבה בכגון זה, שהרי זהו צורך כניסתו בעזרה ואינה כניסה ריקנית (עפ"י חדושי ר' אריה לייב יט. וצריך לפרש שזה רק אם נאמר בו דין לשהות בקודש וכמוש"כ בגב"א אבל אם מעיקר דינו די בפרישה בכל מקום, אין הכניסה לצורך).

לשכת בית האבן, לדברי התוס' (כאן ולהלן ה: היתה בנויה מחוץ לעזרה, בהר הבית. ויש ראשונים שחולקים (כן כתבו אחרונים בדעת הרמב"ם (פרה ב,א), הראב"ד (בתמיד ל.) ועוד. ע"ע בשפת אמת וחונן דעה; חדושי רא"ל יט).

ד. הכהן השורף את הפרה טעון פרישה, ולא הכהנים האוספים את אפרה והמסייעים בשאר עסקיה. הכהן המזה את דמה או השוחטה (ע' להלן מב-מג מחלוקת רב ושמואל), נראה שדינם כדין הכהן השורף (ומסתמא כהן אחד עושה את הכל) (עפ"י תורא"ש ותוס' ישנים. וכ"כ המנחת-חינוך שצו, יז-יח. ואולם הפני-יהושע צדד שהכהן השורף בלבד טעון פרישה).

ב. מדוע היו מטמאים את הכהן השורף את הפרה ומטבילים אותו? ומדוע כל מעשיו היו נעשים בכלי אבנים וכדו'?

הואיל וטבול-יום כשר בפרה כפי שדרשו חכמים מן הכתוב (כדלהלן מג:), והצדוקים אינם מודים בדבר – לכך היו מטמאים את הכהן השורף את הפרה ומטבילים אותו – להוציא מלבן של צדוקים.

א. לדברי כמה ראשונים (התוס' כאן ובחגיגה כג. הר"ש, הריטב"א כאן. וצ"ע מדבריו בסוכה כא.), לא היו מטמאים אותו בטומאה דאורייתא, שלא לזלול בה כל כך. [ואם נטמא בטומאה דאורייתא, גזרו חכמים שלא ישרוף עד שיעריב שמשו. עפ"י תוס' ג: מה: וזבחים יז:], אלא שנוגעים בו אחיו הכהנים שאינם מטוהרים לפרה, ונחשבים מדרבנן כטמאים לגביו, כמו שאמרו 'בגדי אוכלי קדש – מדרס לחטאת' [ובטבילה זו שמצריכים אותו אחר נגיעתם, כבר יש היכר כנגד הצדוקים, שהכל רואים שמגע בו מטמאו כל שבעה ועתה נוגעים בו וטבול – הרי שכשר לעשותה בטבול יום].

ואולם מדברי רש"י (בחגיגה כג.), הרמב"ם (פרה א, יד ובפירושו המשנה פרה ג) והמאירי (כאן) משמע שמטמאים אותו בטומאה דאורייתא (וכן נסתפקו התוס' בזבחים יז: סד"ה שרפה. וע"ע גבורת ארי; תוס' יום טוב פרה ג, ג).

ב. ישנה דעה (בזבחים יז:) הסוברת שלא הותר למעשה פרה אלא טבול-יום של טמא מת או שרץ, ולא של שאר טומאות חמורות – משום 'מחוסר כפורים'.

והואיל והקלו בדבר זה, החמירו חכמים חמורות יתרות בפרה כדי שלא יזללו בה, ואחת החמורות היא שהכהן השורף ישתמש בכלים שאינם מקבלים טומאה [ועל שם כך נקראת הלשכה ששהה בה 'לשכת בית האבן'].

התוס' פרשו: דוקא מעשי הכהן בימי פרישתו נעשים בכלי אבנים. ויש אומרים: גם שאר מעשי הפרה, כגון אסיפת האפר (ע"ש י). ואולם קידוש האפר בכלי היה נעשה בשאר כלים, כמבואר במסכת פרה. וכן קבלת דמה אינו כשר אלא בכלי שרת, העשוי ממתכת (עפ"י תו"י תורא"ש ומרומי שדה).

דף ג

- ג. א. כמה פרים ואילים (ושעירים וכבשים) היו קרבים ביום השמיני למילואים, ביום הכיפורים ובעצרת?
- ב. האם פר ואיל של כהן גדול במילואים וביום הכיפורים, באים משלו או משל ציבור?

א. ביום השמיני למילואים הקריב אהרן עגל לחטאת [בן שנתיים. ע' ר"ה י.], ואיל לעולה. ועוד לקח מבני ישראל עגל לעולה ושור ואיל לשלמים. ועוד הקריבו שני פרים ואיל אחד (עולות) – מוספי ראש חדש. סך הכל חמשה פרים (שנים מהם עגלים) ושלושה אילים.

ביום הכיפורים הקריב למוסף פר אחד ואיל אחד (עולות). ועוד פר חטאת ואיל עולה אשר לאהרן – כדברי רבי. ולרבי אליעזר בר' שמעון, היה קרב איל נוסף (עולה) לחובת היום. סך הכל שני פרים ושנים או שלושה אילים.

הרמב"ם (עבודת יום הכפורים א,א; תמידין ומוספין י,א) פסק כרבי [וכן דעת רבי אליעזר ורבי עקיבא. ע:], שאיל העם הוא האיל האמור בחומש הפקודים במוספין [ומשמע ברמב"ם שנקרא 'מוסף', ואילו רש"י כאן פירש בתירוץ הגמרא שאינו קרוי 'מוסף'].

ב. בעצרת הקריבו פר ושני אילים (עולות) על הלחם, ועוד שני פרים ואיל אחד (עולות) – מוספים. סך הכל שלושה פרים ושלושה אילים.

[מבואר בגמרא שיותר יש להשוות דין המלואים ליום הכפורים מלהשוות לעצרת וראש השנה, כי ביום שמיני למלואים וגם ביום הכיפורים קרב עבור הציבור רק איל אחד לחובת היום, ואילו בעצרת שני אילים (כ"ה לפרש"י. ויש פירושים נוספים – ע' תו"י; ספר הישר לר"ת שג תשע. וע"ע גבורת ארי, רא"מ הורביץ); במלואים וביהכ"פ פר ואיל קרבים משלו, להוציא עצרת ור"ה שמשל ציבור הם (ר' אבהו); בשניהם פר לחטאת ואיל לעולה, שלא כעצרת ור"ה שהכל עולות (רב אשי); בשניהם העבודה נעשית בכהן גדול, להוציא בשאר דברים. וי"א: בשניהם מתחילה עבודה במקום שלא היתה שם עבודה מקודם. רבינא).

בשלושת הימים הללו היו קרבים לפחות שני שעירי ציבור לחטאת. במלואים – שעיר המלואים ושעיר ראש חדש, מלבד שעיר נחשון שקרב בו ביום; ביהכ"פ – שעיר הכיפורים הנעשה בפנים, ושעיר אחד למוסף. [ועוד שעיר המשתלח]; בעצרת – אחד האמור בסדר אמור ואחד בחומש הפקודים (עפ"י תוס').

מניין הכבשים (כולן עולות מלבד שני כבשים שבעצרת); בשמיני למלואים – עשר (אחד קרבן העם, שני תמידים, ושבעה כבשים למוסף ראש חדש). ביום הכפורים – תשע (שני תמידים ושבע מוספים). בעצרת – שמונה עשר (שני תמידים, שבעה מוספים, שבעה על הלחם, ועוד שני כבשים לשלמים, המונפים עם הלחם).

ב. פר ואיל של כהן גדול, הן בימי המילואים הן ביום הכיפורים – היו באים משלו. ואפילו לדברי רבי יונתן שכל מקום שכתוב קח לך ועשה לך – משל ציבור, כאן שונה, שכן משמע משינוי לשון הכתוב בפרשה שהם באים משלו. (ע"ע להלן נא).

דפים ב – ד

- ד. א. מהם המקורות לפרישת שבעה בעבודות יום הכיפורים ובמעשה פרה אדומה?
ב. האם הפרשת הכהן הגדול קודם יום הכיפורים מעכבת בהכשר העבודה?